

De Groene Sjoel

De groene sjoel maakt sinds vorig jaar deel uit van het netwerk Groene Kerk, waar zowel groene kerken als groene moskeeën deel van uitmaken. De rabbijn van de groene sjoel, Menachem Sebbag, is blij met deze stap. Daarom vertelt hij er graag meer over tijdens dit interview.

Jaap Terpstra

Begin februari 2022 betrok de Amsterdamse Modern Orthodoxe Sjoel (AMOS) haar nieuwe gebouw. Het is de eerste en vooralsnog enige groene synagoge in Nederland. Er bestaan al groene kerken en groene moskeeën, daar is nu een sjoel met het predicaat 'groen' bij gekomen. Sjoel is overigens een andere naam voor 'synagoge': gebedshuis, plaats van samenkomst en van onderricht. Het

De gebedsruimtes staan broederlijk naast elkaar. Op de voorgrond de synagoge en daarachter de kerk (eigen foto)

woord 'sjoel' komt uit het Jiddisj en is afgeleid van het Duitse woord Schule, dat 'school' betekent. Sinds vorig jaar maakt de groene sjoel deel uit van het netwerk Groene Kerk, waar naast groene kerken ook groene moskeeën deel van uitmaken. De rabbijn van de groene sjoel, Menachem Sebbag, is hier blij mee. Binnen de joodse gemeenschap en daarbuiten wordt met veel belangstelling gekeken naar deze ontwikkeling. Het interview vindt plaats in de sjoel. Buiten regent het. Het geluid van de vliegtuigen is constant te horen, aangezien de aanvliegroutes precies boven de sjoel liggen. Tijd om nader kennis te maken.

'Er is veel te doen op het gebied van duurzaamheid.'

Duurzaamheid

Er zijn diverse stromingen binnen het jodendom. Het modern-orthodoxe jodendom staat een aanpassing van het orthodoxe jodendom aan de moderne maatschappij voor. Hierbij wil men geen veranderingen brengen in de orthodoxe wetgeving, maar deze wel aanpassen aan de moderne norm. Binnen deze sjoel is duurzaamheid een van de speerpunten. "Het leeft volop. Dat komt onder andere doordat de gemeenschap behoorlijk jong is. De gemeenschap bestaat uit circa 500 gezinnen uit voornamelijk Amsterdam en Amstelveen. Er zijn veel jongeren en jonge gezinnen die volop met duurzaamheid bezig zijn, vanuit een moderne kijk op de wereld. Jongeren worden betrokken bij groene en duurzame activiteiten via lessen en interactieve activiteiten. Het onderwerp 'duurzaamheid' is een vaste agendapunt bij het bestuur en er is een groene functionaris aangesteld." Binnen het Groene netwerk worden samengewerkt met andere groene

partners. Er is nog een uitdaging als het gaat om de contacten met bijvoorbeeld de liberale synagogen. Sebbag: "Op persoonlijk niveau zijn er totaal geen problemen met elkaar en hebben we goede contacten, maar als synagoge ligt het anders en denken we verschillend. Wie weet kan juist op het gebied van duurzaamheid een opening ontstaan. Want er is veel te doen op het gebied van duurzaamheid." Het gebouw van de groene sjoel ligt op een interessante locatie, namelijk naast een kerkgebouw, de St. Augustinuskerk. Dat biedt groene perspectieven voor de

toekomst volgens Sebbag, die hiernaast ook werkzaam is als hoofdkrijgsmachtrabbijn bij defensie. Er zijn inmiddels contacten gelegd met het bestuur van de kerk, hoe we op duurzaam gebied kunnen samenwerken, bijvoorbeeld op het gebied van duurzame energie. Dhr. Sebbag vertelt over de sjoel en de stappen die zijn gezet om het gebouw duurzaam te maken. "Wij kochten dit bestaand kantorencomplex in 2021 vrij nieuw, vijftien jaar oud. Het gebouw is ontworpen en gebouwd volgens antroposofische uitgangspunten. De nieuw- en verbouw pakten we aan met dezelfde architect en aannemer in dezelfde stijl. Hergebruik en renovatie van een bestaand gebouw is duurzamer dan nieuwbouw. Om de hoogte in te kunnen moest een deel van het complex gesloopt worden. Op die plaats vond de nieuwbouw van de sjoel zelf plaats. We haalden stenen uit Jeruzalem, waardoor de voorgevel nu doet denken aan de stenen van de Westelijke Muur in Jeruzalem.

Interview met rabbijn M. Sebbag

Zowel in de sloop als bij de bouw is rekening gehouden met hergebruik van materiaal, en zijn zonnepanelen geplaatst en duurzame apparatuur." Alle daken werden voorzien van 305 zonnepanelen. Daarvan liggen er 180 op het dak van de sjoel, in de vorm van dakpannen.

Helaas heeft ook deze sjoel maatregelen moeten nemen op het gebied van beveiliging. Er zijn extra veiligheidseisen noodzakelijk. De buitenmuren zijn dik, wat meteen prettig is omdat je warmte en kou tegenhoudt. Het is wel jammer dat het niet mogelijk is om zomaar spontaan even naar binnen te stappen om een dienst bij te wonen. Sebbag: "Dat is triest, maar noodzakelijk. Als iemand van buiten onze gemeenschap de dienst bij wil wonen, moet die persoon zichzelf eerst aanmelden. Maar we zijn blij dat we toch steeds meer niet-joodse mensen op bezoek krijgen. Er is bijvoorbeeld iemand die op zaterdag naar de dienst komt en de volgende dag naar zijn kerk gaat."

Joodse Wet

"Wij volgen strikt de Joodse regels," vertelt Sebbag. "Volgens de Joodse wet mogen op sabbat geen werkzaamheden verricht worden en mag er ook geen elektriciteit in werking worden gezet, daarom zijn er allerlei aanpassingen uitgevoerd in het pand." Sebbag laat de speciale koelkast zien, waarop je een sabbatstand kunt instellen. Daarmee blijft het lampje uit als je op sabbat de koelkast opent. Ook de keuken is aangepast. Er is een vleeskostkant en een melkkostkant. Alles is dubbel. Twee aanrechten, twee gootstenen,

twee vaatwassers. Sebbag heeft in de afgelopen periode de discussie gevolgd over het ritueel slachten. Hij geeft aan dat hij hierin strikt de joodse regels volgt. Religieus levende Joden eten alleen vlees van zoogdieren en gevogelte die zijn geslacht door middel van een halssnede en verbloeding. Verdoving of bedwelming is hierbij niet toegestaan. Dit noemt men 'sjechita'. Het doel van deze manier van slachten is dat het dier zo snel mogelijk bloed en daardoor ook het bewustzijn verliest. Een dier dat op een andere manier sterft of wordt gedood is niet koosjer. Tevens geeft Sebbag aan dat goed en respectvol voor de dieren moet worden gezorgd. Zelf is hij overigens vegetariër.

Inspirerende teksten

Op de vraag welke teksten in de Geschriften voor hem van belang zijn als het gaat over rentmeester-schap, groen en duurzaam, antwoordt Sebbag: "Voor mij is de basis Genesis 2:15: (NBV) God, de Heer, bracht de mens in de tuin van Eden, om die te bewerken en erover te waken. Vanuit

'Er moet goed en respectvol voor de dieren worden gezorgd.'

Joods perspectief geloven wij dat er een Schepper is die de wereld heeft geschapen. De mensheid, de dieren, de planten, de gehele kosmos. Daarin stelde de Schepper wel prioriteiten: de mens en zijn daden staan centraal, de rest is ter ondersteuning aan de mensheid. Als de mens honger heeft, mag hij de planten plukken en de dieren doden om te eten. De mens is de hoogste en belangrijkste schepping, met de plicht gebruik te maken van de schepping voor zijn eigen bestaan. Tegelijk biedt de Joodse Bijbel waarschuwingen, regels en wetgeving voor de manier waarop

Rabbi Menachem Sebbag van de Groene Sjoel (eigen foto)

je met de schepping om dient te gaan. Een bekend voorbeeld daarvan betreft de landbouw. Mensen kregen de plicht en het recht om de aardse krachten te gebruiken voor eigen doeleinden. Tegelijk is er de plicht om het land elk zevende jaar braak te laten liggen en zo de aarde haar krachten terug te laten krijgen. De aarde gebruiken, zonder dat onherstelbare schade wordt aangericht, waardoor toekomstige generaties er minder van kunnen genieten. En dat is juist wat in de huidige klimaatcrisis gebeurt." ●